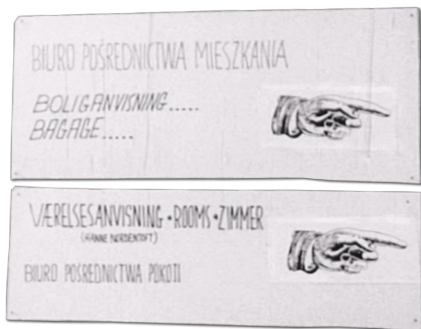

EN NÆSTEN UKENDT HISTORIE

I årene mellem 1969 og 1973 flygtede ca. 3.000 polske jøder til Danmark. De blev drevet ud af hjemlandet med anti-jødisk propaganda iscenesat af det kommunistiske magtapparat. Deres historie er stadig næsten ukendt i Danmark.

I den polske regerings propaganda hed det, at flygtningene forlod Polen frivilligt for at tage til Israel. Den danske regering frygtede derfor, at alt for stor opmærksomhed på de virkelige forhold ville skabe en unødigt konflikt, som kunne risikere at gå ud over de flygtninge, som endnu ventede på at forlade Polen.

Derfor blev de danske medier bedt om at undgå offentlig omtale af flygtningenes ankomst og bortset fra enkelte undtagelser, blev flygtningene derfor først

omtalt efter november 1969. Dette kan være én af årsagerne til, at kendskabet til flygtningenes historie helt op til i dag har været meget begrænset. Dansk Jødisk Museum er i færd med at indsamle yderligere dokumentation af dette nyere kapitel i dansk jødisk historie og hører meget gerne fra personer, som måtte ligge inde med relevante fotografier, genstande, arkivalier og andet materiale.

Februar 2010 © Dansk Jødisk Museum

DANSK JØDISK MUSEUM

UDSTILLING

Provantpassagen 6
1218 København K

ADMINISTRATION

Købmagergade 5, 3. · 1150 København K
Tlf. 33 11 22 18 · info@jewmus.dk

I museets åbningstid er der gratis adgang for skoleklasser, når de følges med en lærer

ÅBNINGSTIDER

Sommer, 1. juni – 31. august:
Tirsdag – søndag 10-17
Mandag lukket

Vinter, 1. september – 31. maj:
Tirsdag – fredag 13-16
Lørdag og søndag 12-17
Mandag lukket

OMVISNINGER OG FILM

Vil du vide mere om de polske jøders historie? Book en omvisning i museet med fokus på jødisk indvandring til Danmark og suppler med en af disse film:

Jeg vil bo i Danmark (1970).

Morsom og tankevækkende film om Danmark anno 1970 set fra indvandrerens synspunkt. Lavet af den polske filmskaber Wladyslaw Forbert, der flygtede fra det kommunistiske Polen til Danmark. Instrueret af Wladyslaw Forbert. Varighed 13 min.

Kredens (2007).

Poetisk film om en ung mands møde med sin mors hjemland. Filmen skildrer hans rejse tilbage til det Polen, hans mor flygtede fra i slutningen af 60'erne. Han leder efter et gammelt familieklenodie, men hans søgen bliver også til et forsøg på at rekonstruere en tabt familiehistorie. Instrueret af Jacob Dammas. Varighed 26 min.

For mere information om besøg og omvisninger, se www.jewmus.dk

FLYGTNINGENE FRA '69

DANSK JØDISK MUSEUM
THE DANISH JEWISH MUSEUM

HVORFOR FLYGTEDE DE?

I slutningen af 1960'erne var den sovjetkontrollerede regering i Polen under pres. Utilfredsheden med styrets censur

og magtudøvelse var stor i befolkningen. Efter Seksdageskrigen i 1967 jublede mange polakker over Israels sejr over nabolandene, som havde kæmpet med sovjetiske våben.

I jublen over Sovjets

indirekte nederlag lå en slet skjult kritik af det kommunistiske magtapparat. Som modreaktion iværksatte Sovjet en anti-jødisk kampagne, og i Polen fulgte regeringschef Władysław

Gomułka op med en radiotale, hvor han angreb landets jøder og kaldte dem en "femte kolonne", der i ledtog med vestlige kapitalister ønskede at skade Polen.

I foråret 1968 intensiveredes den anti-jødiske propaganda, da den polske regering efter store studenterdemonstrationer forsøgte at fremstille urolighederne som resultatet af et 'zionistisk

komplot'. Både de jøder, der tilhørte partiet, og de der ikke gjorde, blev fyret og chikaneret med direkte opfordringer til at forlade Polen. Mange blev

tvunget til at betale for istandsættelse af de lejligheder, de måtte forlade, og ved afrejsen blev alle jøder tvunget til at underskrive et dokument, hvori de skulle erklære sig som zionister og frasige sig deres polske statsborgerskab. Flugten blev iscenesat som frivillig emigration, men i praksis blev de polske jøder fordrevet.

HVOR KOM DE FRA?

Flygtningene forlod et land, hvis jødiske historie går mere end 1.000 år tilbage. Polen blev i middelalderen kendt som

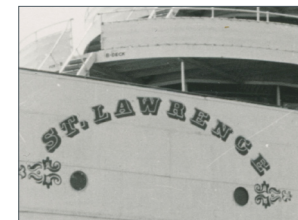
paradisos iudaerum (jødernes paradys) og landet blev med tiden hjemsted for et af verdens største jødiske samfund og et centrum for jødisk kultur. Op til 2. Verdenskrig boede der over 3 millioner jøder i Polen, men efter Holocaust var der kun ca. 250.000 tilbage. I kølvandet på krigen fandt spredte jødeforfølgelser sted, og mange af de overlevende valgte at emigrere til andre lande. Der var derfor kun ca. 40.000 jøder tilbage i Polen, da den anti-jødiske kampagne i slutningen af 1960'erne sendte langt de fleste på flugt.

HVEM VAR DE?

Mange af flygtningene kunne spore deres familiehistorie i Polen mange hundrede år tilbage, og havde frem til flugten følt sig fuldt ud lige så polske, som andre polakker. Blandt de ældste flygtninge var der flere, som efter 2. Verdenskrig havde tjent det kommunistiske styre i håb om at være med til at skabe et nyt og socialt retfærdigt Polen uden jødeforfølgelser. Men de fleste indså hurtigt, at de ofte måtte skjule deres jødiske baggrund for at undgå diskrimination fra selvsamme styre. Nogle skjulte endda deres identitet overfor deres egne børn – og børnene opdagede i flere tilfælde først deres jødiske ophav, da den antisemitiske politik også ramte deres familie.

HVORDAN BLEV DE MODTAGET?

Danmark førte en liberal politik overfor de jødiske flygtninge fra Polen, og der var bred politisk enighed om, at Danmark burde hjælpe. Der blev ikke sorteret i flygtningene, som fik opholdstilladelse og arbejdstilladelse. Flygtningestrømmen var størst i 1969 og stillede store krav til Dansk Flygtningehjælp, som siden ankomsten af koldkrigsflygtninge fra Ungarn i 1956 kun havde været vant til at modtage ca. 100 flygtninge om året.

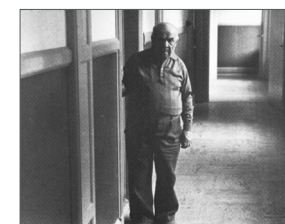

ER DET SÅDAN I DANMARK?

Efter ankomsten kunne de polske jøder nyde friheden i et vestligt velfærdssamfund, men mange var desillusionerede og nærere dyb mistillid til alle autoriteter. Da de første 300 flygtninge blev indkvarteret på

flygtningeskibet Skt. Lawrence i Københavns Havn gik der snart rygter blandt flygtningene om, at skibet ville sejle dem tilbage til Polen. Og da Dansk Flygtningehjælp efterhånden kunne tilbyde bedre indkvartering på hoteller, var det kun få, der i starten var interesserede. Erfaringen fra Polen var, at lidt for gode tilbud typisk blev brugt, når myndighederne ville lokke én i en fælde.

Også andre forskelle mellem det fattige kommunistiske Polen og velfærds-Danmark overraskede. I Danmark lod grønthandlere deres varer stå frit fremme på fortovet! Flygtningene var også overraskede over mødet med den del af ungdomskulturen i Danmark, som var fascineret af den kommunistiske ideologi og hyldede Che Guevara og Mao som revolutionshelte. De jødiske flygtninges erfaringer med kommunismen passede ikke godt med tidsånden omkring studenteroprøret i Danmark.

Det var de yngre flygtninge, som hurtigst fandt sig tilrette i Danmark, og mange blev efterhånden dansk gift. Blandt de ældre flygtninge var desillusion og ensomhed et hyppigere fænomen i de første år. Mødet mellem det jødiske samfund i Danmark

og de nytilkomne flygtninge eksponerede forskelle i, hvad det vil sige at være jøde. For mange af flygtningene var det vigtigt at etablere et selvstændigt kulturelt netværk og snart efter ankomsten blev der oprettet flere foreninger, som siden har arrangeret sociale og kulturelle arrangementer med udgangspunkt i de fælles minder fra Polen.

